

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Theologia Moralis

Antehac Ex Probatis Auctoribus breviter concinnata

Busenbaum, Hermann

Coloniae Agrippinae, 1713

Quæst. 92. Quid generatim notandum sit circa contritionem & dolorem ad
Sacramentum Pœnitentiæ requisitum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-42624

quasi sine dolore accedant ad Sacramentum ,
 eò quòd nullum sentiant.

XII. Is, qui nihil cogitans de confessione, at-
 tritionem elicit, non referens eam ad Sacra-
 mentum , non potest sine novo dolore ad id
 accedere; quia pars debet referri ad compar-
 tem. Ita *Suar. d. 20. s. 4. Bon. d. 5. q. 3. p. 2.* Contra-
 rium tamen videtur docere *Lugo, d. 14. n. 37.*
 quod non est improbable, *Tamb. l. 1. c. 2.*

XIII. Non sufficit ad Sacramentum dolor,
 qui sequitur absolutionem: imò secundum
 sententiam saltem tutiorem, quam docet *Lay.*
ca. 4 & Kon. debet antecedere etiam confessio-
 nem, etsi contrarium etiam probabiliter do-
 ceant *Vasq. Fill. Fag. Lug. s. 2. & Gasp. Hurt. d. 6.*
dis. 5. apud Dian. & Escob. t. 7. E. 6. Unde poeni-
 tentes initio ad dolorem excitandi; aut si post-
 peccatorum narrationem fiat, repetant verbo
 confessionem, dicendo se dolere de peccatis
 expositis. *V. Laym. l. c.*

XIV. Probabile est eum, qui paulò antè con-
 fessus iterum confitetur, vel eadem peccata,
 vel quæ exciderant, de quibus antè (explicitè,
 & in particulari) non doluit, non teneri eli-
 cere novum dolorem, *Lug. s. 3. Dian. p. 9. t. 3.*
R. 5. & 51. & consequenter potest moribun-
 dus propter periculum instantis mortis absol-
 vi, audito tantùm uno alteròve peccato; &
 deinde si superstes maneat, auditis reliquis
 iteratò absolvi in virtute doloris præcedentis.
Tamb.

A D D E N D A.

Quæst. 92. Quid generatim notandum sit circa 655.
 contritionem & dolorem ad Sacramentum Pœ-
 nitentæ.

nitentia requisitum. R. seqq. §. 1. Contritio dicitur sumitur genericè, prout in communi est dolor de peccatis, abstrahendo an sit perfectus an imperfectus. Et quod attinet ad nomina illa *contritio & attritio*, S. Th. in Suppl. q. 1. a. 2. ad hoc sic explicat, quòd sicuti in corporalibus lapidum dicitur conteri, quando ita comminuitur in minutissimas partes, ut non censeatur amplius manere lapis, sed fiat pulvis; è contritio sicuti tum dicitur atteri, quando aliquid quidem de illo tollitur, attamen adhuc censeatur manere lapis: ita in spiritualibus tum dicitur conteri peccator, quando habet perfectum actum pœnitentiæ, vi cuius non maneat mortaliter peccator, qui fuit, sed justificetur; tum autem dicitur atteri, quando habet actum pœnitentiæ, cum quo habitualiter quidem adhuc manet peccator, attamen deponit actualem voluntatem peccandi. Hic ad vitandam æquívocationem, quando loquemur de contritione genericè sumpta, communiter utemur voce *dolor*, quando autem simpliciter & sine addito utemur voce *contritio*, ordinariè intelligemus dolorem, qui est actus charitatis Theologicæ & concipitur ex motivo bonitatis Dei super omnia dilecti, è contrà quando utemur voce *attritio*, intelligemus dolorem conceptum ex aliquo motivo inferioris virtutis.

656. §. 2. Dolor & detestatio non sunt idem, nam dolor est de malo ut præsentem, detestatio autem de malo ut præterito: quod ut melius intelligatur, generatim notanda est diversitas actuum voluntatis, nam I. Si objectum repræsentetur sub ratione boni vel mali, præscindendo, an sit præsens an absens, actus voluntatis circa bonum

num è
dium.
sens,
malu
tur ut
bonu
fenter
do,
dacia
in fut
repræ
molie
4. Si
teritu
malu
sunt e
deter
tinen
hoc n
esse v
oppo
exclu
trà oc
quod
ficax
dem
aliqu
per n
in m
è co
depe
citur
med
tur e
cens

num erit amor, è contrà circa malum erit odium. 2. Si objectum repræsentetur ùt præsens, actus circa bonum erit gaudium, circa malum erit dolor. 3. Si objectum repræsentetur ùt absens & possibile in futuro, actus circa bonum erit desiderium, si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo bono obtinendo, actus circa illud bonum erit spes vel audacia; è contrà circa malum absens & possibile in futuro est fuga strictè dicta, si autem simul repræsentetur aliqua arduitas in illo malo amoliendo, actus circa illud erit timor vel ira. 4. Si objectum repræsentetur ùt absens & præteritum, actus circa bonum erit gratulatio, circa malum erit detestatio. 5. Omnes hi actus possunt ex modo tendendi esse vel efficaces, qui determinent ad arripiendum medium pro obtinendo fine necessarium; vel inefficaces, qui ad hoc non determinent. Similiter amor potest esse vel simplicis complacentiæ, qui cum odio opposito stare possit, vel potest esse efficax, qui excludat simile odium ejusdem objecti: è contrà odium potest esse vel simplicis displicentiæ, quod cum amore opposito stare possit, vel efficax, quod excludat similem amorem ejusdem objecti. 6. Actus prout fertur directè in aliquod bonum tanquam finem obtinendum per media, dicitur intentio, prout fertur directè in media pro obtinendo fine, dicitur electio: è contrà actus prout directè fertur in malum depellendum per media ad hoc necessaria, dicitur propositum, prout directè fertur in ista media in ordine ad depellendum malum, dicitur executio propositi. 7. Possunt omnes recensiti actus ex modo tendendi esse vel absoluti,

luti, uti hi, amo Deum, odi peccatum; vel conditionati, uti hi, amarem Deum, etiamsi non puniret; odissem peccatum, etiamsi non puniretur.

657. §. 3. *Caj. Nav. Regin. Gob. Bosco, Stoz* l. 1. p. 1. n. 6. dicunt pro Sacramento Pœnitentiæ requiri solam detestationem, ad quam sequatur dolor veluti proprietas, quod *Suar.* d. 4. s. 1. n. 7. præstat esse certum. E contra *Gonet* d. 7. n. 6. & alii dicunt requiri solum dolorem, qui præsupponat detestationem: *Dicast.* d. 2. num. 103. & alii communiter dicunt sufficere alterutrum actum, nempe vel detestationem vel dolorem, *Secundum Con.* d. 1. à n. 10. probabilius dicit requiri utrumque actum, hoc enim est conformius Trinitati. *Trinitati* s. 14. De pœn. c. 4. ubi dicit contritionem esse *animi dolorem ac detestationem* de peccato commisso. Ratio autem est, nam imprimis actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est sola detestatio, alioquin Beati, qui aliquando peccârunt, dici possent de facto adhuc habere contritionem de peccatis, cum habeant illorum detestationem, hoc autem est contra communem sensum, nam per contritionem intelligitur dolor vel tristitia, qui sit actus cordis inquieti, turbati, anxii, quod sine dolore non habetur; hinc Authores communiter, quando negant in Beatis esse contritionem, intelligunt dolorem: congruentia autem, cur ad Sacramentum Pœnitentiæ requiratur dolor, hæc est, quia cum voluntas per peccatum converterit se ad delectationem sive gaudium circa bonum præsens, decebat, ut pœnitens reciperet dolorem circa malum præsens. Deinde actus requisitus ad Sacramentum Pœnitentiæ non est

est solus dolor prout contradistinctus à detestatione, qualem etiam damnati habere possunt, hinc omnes intelligunt requiri talem actum, qui respiciat peccatum commissum, quod retraheret, ita ut voluntas vitalis actus sit ita disposita, ut peccatum physicè præteritum impediret, si poneretur in circumstantiis, in quibus illud ab ipsa potuit impediri.

Obji. Communis omnium sensus est eum valè absolvi, qui accedit cum dolore & proposito, quamvis non cogitavit de detestatione, ergo detestatio non requiritur. *R. n. conseq.* quia licet contritio vel attritio præcipuè significetur per dolorem, tamen per hunc dolorem non intelligitur actus respiciens malum tantum præsens, sed simul respiciens præteritum: neque nunc elicere possumus dolorem, quin sit vel adjunctam habeat detestationem, uti nec elicimus detestationem, quin sit vel adjunctum habeat dolorem, uti ex *S. Tho. 3. p. q. 84. a. 8. in O. notat Cõn. supra*: Itaque sive contritio significetur nomine detestationis, sive nomine doloris, per utramque vocem intelligitur actus circa objectum secundum aliquid præsens & secundum aliquid præteritum; quomodo autem peccatum sit malum præsens, etiamsi plenè remissum sit quoad culpam & pœnam, dictum est n. 591. Atque ex his,

Inferes, Etiam illam opinionem Lutheri fuisse erroneam, quâ dixit per contritionem nec significari dolorem neque detestationem peccati, sed tantum amorem justitiæ & novam vitam; oppositum enim constat ex Scriptura & *SS. PP. apud Bellarm. De pœn. l. 2. c. 4.* Nam quando loquuntur de pœnitentia, semper me-

minerunt peccati, cuius sit retractatio & dolor. Nec obstat, quod scriptura loquens de poenitentia utatur voce, *metanaa*, quæ vox significat resipiscentiam vel mutationem animi, nam poenitentia est talis resipiscentia & mutatio, quæ simul sit detestatio & dolor de peccato, est enim transitus à malo præterito & præsentem ad bonum futurum, illosque actus intellexerunt poenitentiam nomen poenitentia SS. Patres & antiqui, uti rectè ostendunt *Gormaz* n. 24. & *Bosco* s. 2. à n. 69. Hinc *Ausonius* de poenitentia loquens ita canit

Sum Dea, qua facti, non factique exigo poenitentiam

Nempe ut poeniteat, sic metanaa vocor.

660.

§. 4. Præter detestationem & dolorem, etiam ad Sacramentum Poenitentia requiritur propositum non peccandi de cætero, uti ceterum est ex *Trid.* supra & pluribus explicabitur n. 891., adeoque ad valorem Confessionis requiritur odium peccati præteriti, præsentis & futuri, præteriti, in quantum est detestatio præsentis, in quantum est dolor; futuri, in quantum est propositum cavendi illud imposteriorum. Perinde autem est, si re ipsa sint tres physici actus, si duo, si etiam unicus habens illa tria prædicata per respectum ad peccatum præteritum, præsens & futurum: si autem re ipsa sint plures actus, etiam perinde est, quo ordine eliciantur, posset enim propositum primo loco elici: connaturalius tamen est, ut præcedat detestatio, quæ post se trahit dolorem, atque ex hoc sequitur propositum.

661. §. 5. Ante actus illos requisitos ad Sacramentum Poenitentia ordinariè præcedunt plures alii actus, uti docent *Trid.* sess. 6. c. 6. *S. Tho.* p. 3. q. 85. a. 5. *Catech. Rom.* De poen. c. 1. n. 3. 1. est gratia

gratia excitans sive supernaturalis illustratio intellectus & pia motio voluntatis inducens ad poenitendum, quam Deus operatur in nobis sine nobis liberè operantibus. 2. Actus fidei circa necessaria creditu necessitate medii ad justificationem. 3. Timor aliquis servilis pœnæ ut infligendæ à Deo. 4. Spes veniæ & salutis per Christi merita. 5. Aliqua ad Deum conversio, quæ sit inchoata dilectio. 6. Quidam timor filialis Dei. 7. Actus supernaturalis prudentiæ dictans hic & nunc esse poenitendum. Neque tamen dicimus, quòd singuli hi actus sint necessarii, sed quòd ordinariè interveniant, & per illos tanquam per gradus optimè ducamur ad poenitentiam, quinam autem ex his sint absolute necessarii, intelligetur ex dicendis.

Q. 93. *Qualis actus debeat esse dolor, qui requiritur ad Sacramentum Poenitentia.* R. §. 1. Debet esse actus voluntarius & liber, uti fides docet contra hæreticos apud Bellarm. 1. 2. c. 2. sic enim definit Trid. sess. 14. De pœn. can. 5. *Si quis dixerit eam contritionem &c. esse dolorem coactum & non liberum ac voluntarium, anathema sit.*

§. 2. Debet esse honestus: & re ipsâ est talis etiam pro statu legis gratiæ, uti iterum doce fides & Trid. suprâ contra eosdem hæreticos apud Bellarm. suprâ, qui dicunt nos per dolorem de peccatis impleri peccatis, ideòque nunc veniam peccatorum obtineri per solam fiduciam de remissione illorum; sed contra est, nam imprimis Scriptura nos admonet & provocat ad dolorem de peccatis Ps. 50. v. 19. *Cor contritum & humiliatum Deus non despiciet.* Deut. 4 v. 29. *Invenies eum, si tamen toto corde quasiæris. & totâ tribulatione animæ tuæ* Ezech. 18. v. 21. *Si au-*